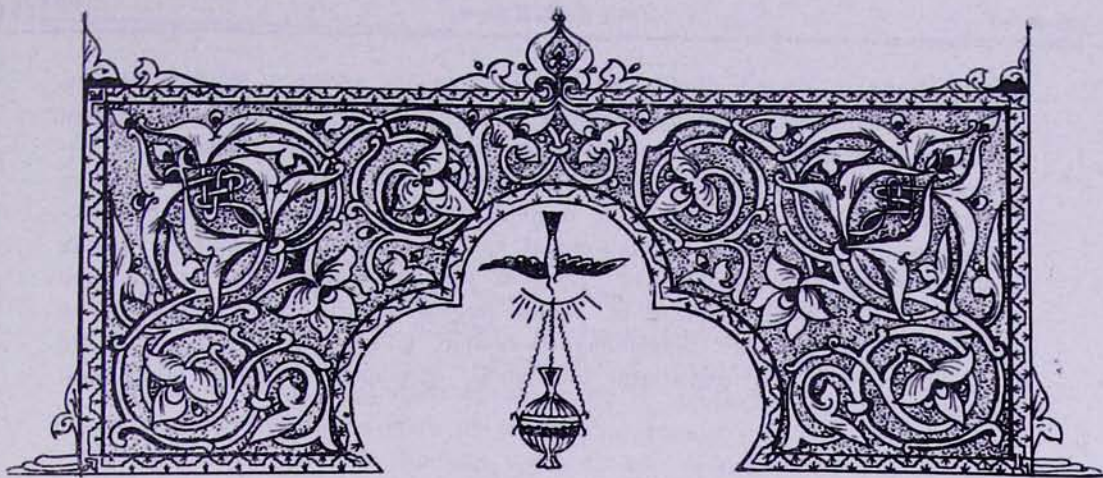

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐԻՑ

ԱՍՏՎԱԾ ԵՎ ՄԱՐԴԸ

ՔԱՐՈՉ

ՓՐԿՉԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ԵՎ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ
(17 ապրիլ 1960 թ.)

Եվ մարդը ինչ է, եթե ոչ ճամբորդ մը արի, երբեք հոգնաբեկ, որ հավետ կընթանա միշտ դեպի հառաջ, միշտ դեպի երկինք, ու կբախե համառ դռները հուլսին: Ու այդ ճամբուն վրա միայն, սփռված է առատ «լույսը փառաց» մարդկային կյանքին: Եվ այդ ճամբուն վրա միայն մարդիկ կքալեն ազատ, Արարչին հետ անտես, ու իրենց մարմինը հոգիի վերածած, կստեղծեն ինչ որ բարի է, ինչ որ ճշմարիտ, ինչ որ գեղեցիկ ու ինչ որ արդար:

Հավիտենական մարդն է, Դամասկոսի ճամբուն հարություն առած, Միածնի հարության անմահ շնորհներով:

ՔԱՐՈՉ

ՓՐԿՉԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
(6 հունվար 1966 թ.)

Խաղաղ ու պայծառ գիշեր էր: Հոգնած ու տառապած մարդիկ կնիրհեին, հուլսի տեսիլքներ պինդ ծրարած իրենց սրտերուն մեջ: Աշխարհ լեցուն էր

արցունքով ու վշտով: Ծանր էր և տխուր՝ ապրիլ գոռով ու դաժան կեսարներու լուծին տակ: Ո՛ւր էր արդարությունը: Ե՞րբ պիտի հնչեր փրկության ժամը: Մարդիկ ու ժողովուրդներ ե՞րբ պիտի ջնջեին ազատ: Ե՞րբ պիտի իջներ խաղաղությունը հոգիներուն և աշխարհին վրա: Այս սուրբ սպասումները կաճեին ամեն օր, ամեն ժամ, և մարմին ու հոգի կատանային հրեղեն տեսիլքներու ջերմությամբ: Ինչքան ծանր էր լուծը կյանքին և դաժան՝ կարգն ու օրենքները բռնակալներուն, այնքան ջերմ ու կախարդիչ կդառնային երազները Իսրայելի խոնարհ ու տկար զավակներուն: Եվ երազը ավելի էր իրական ու տիրական: Ամբոխները կհուսային, կսպասեին, կհավատային: Եվ Աստված էր անոնց գերագույն ապավենը, գերագույն հպորիչը, գերագույն ստուգությունը:

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՓՐԿԶԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹՎ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
(6 հունվար 1967 թ.)

Հիսուս աշխարհ եկավ ըսելու համար՝ ով մարդ, դուն քու մարմնովդ մեջ հոգի մը կկրես, այդ հոգին ազատ է և կրնա փշրել ամեն կապանք, արարչագործելու համար նոր աշխարհի մը, կյանքի նոր մակարդակ մը, ուր կտիրակալեն ուժը ոգիին և օրենքը բարիին, աշխարհը իրավ մարդուն: Այդ ոգիին ու անոր թագավորության հայտարար նշանները պիտի ըլլան՝ խաղաղությունը և հաճությունը ի մարդիկ:

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՍՈՒՐԲ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹՎ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
(26 մարտ 1967 թ.)

Տեսիլքը Սուրբ Լուսավորչի, գլուտը Սուրբ Մեսրոպի և հրամանը Կարմիր Վարդանի կման, հետպիտե առավել փայլատակումով, ոգեշնչողը բոլոր հայ սրտերուն, վերածնած մեր հայրենի երկրին մեջ, ինչպես և հայ սփյուռքի տարածքին վրա, ուր մեր պանդուխտ զավակները իրենց հոգիի բոլոր թելերով անքակտելի կերպով կապված կման իրենց քրիստոնեական հավատքի գերագույն կեդրոն, աստվածակառույց Սուրբ Էջմիածնին և սուրբ-գրական երկրին՝ Հայաստան:

Զատիկ է այսօր, սիրելի հավատացյալներ:

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՓՐԿԶԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹՎ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
(6 հունվար 1971 թ.)

Պատմությունը ամբողջ՝ պատմությունն է ոգեկան, իմացական ուժերու բացահայտման և վարձացման: Մարդկային քաղաքակրթության ու բարոյական վարձացման պատմական մրկալի ընթացքը, դյուցազներգություն մըն է որուն մեն մի հնչյունը ծնունդ է առած անցյալ սերունդներու սրտերու տրոփյունեն, իղեալական բարիքներ, արժեքներ ստեղծելու անոնց հպոր մղումն:

Ք Ա Ր Ո Ջ
ՓՐԿՉԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
 (6 հունվար 1973 թ.)

Հոգու իր աշխարհով, մարդը նման է հավետ ալեկոծ, անծայրածիր մի օվկիանի, տենչերով անհուն, երազանքներով անթիվ անհամար, բրոնզամեն-րով անդադրում, անվերջ գործելու մշտապես եռանդով, իր եսը հռչակելու ան-հագ ծարավով, մարդը, որ բնության ծոցում կանգնած միայնակ ճակատ առ ճակատ նյութեղեն աշխարհի առաջ, ասում է վճռապես, ասում է տիրապես՝ ես կամ ու գործում եմ իբրև մի այլ իրականություն։ Դա մարդկային աշխար-հի իրականությունն է։ Դա նոր որակ է, նոր ճշմարտություն, հարափոփոխ լինելություն, որ մի բառով արտահայտելու համար անվանում ենք ոգե-բարո-յական իրականություն։ Ամեն մարդ-էակ իր հոգեկանով՝ ինչ-որ չափով, ինչ-որ կերպով մասնակից է մարդկային այդ ոգե-բարոյական իրականության և կրում է իր մեջ ինչ-որ չափով, ինչ-որ կերպով մի մասնիկ այդ իրականության ուժից։ Այս իրողության բացատրության կերպերը կարող են տարբերվել, սա-կայն իրողությունն ինքը մնում է ճշմարիտ։

Մենք՝ քրիստոնյաներս հավատում ենք անհատ մարդու՝ հոգու ինքնու-րույն և ինքնավար իրականության, որ հիմքն է կազմում մարդկային հավա-քական կյանքի ոգե-բարոյական իրականության։ Եվ հավատում ենք նաև, որ այդ բոլորի գերագույն երաշխիքը հանդիսանում է Աստված, որ հավատացյա-լի իղեալական մտապատկերն է բացարձակ ճշմարիտի, բացարձակ բարու և բացարձակ գեղեցիկի։

Ք Ա Ր Ո Ջ
ՓՐԿՉԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
 (18 ապրիլ 1976 թ.)

Այսօր Ս. Չատկի օրով, երբ ոգեկոչում ենք նվիրական հիշատակը Հի-սուսի, որ Գողգոթայի բարձունքի վրա իր արյունը թափեց՝ սիրո, խաղաղու-թյան և արդարության պատգամները իր շրթներին, մեր քրիստոնեական խիղճը թելադրում է մեզ՝ մատնանշել չարիքին արմատները, որոնք դարեր է լ վեր արգելակում են բնական վարձացման ընթացքը ընկերային ու միջազգային կյանքի, դեպի ստեղծումը և ամրապնդումը մի արդար ու խաղաղ գոյավիճա-կի։ Այդ օրը պիտի գա այն ատեն միայն, երբ մարդկային ընկերային ու մի-ջազգային կյանքը վերակառուցվի ճշմարտապես մարդասիրական բարոյա-կանության հիմքերի վրա։ Երբ մարդիկ իրենց համար հոգեկան պահանջ նկատեն սատարումը իրենց նմանների բարօրության։ Երբ ժողովուրդները իրենց սեփական ապահովությունը և ազգային շահերի պահպանումը տեսնել սովորեն՝ աշխարհի բոլոր ազգությունների եղբայրության, անվտանգության և փոխադարձ շահերի միասնության գիտակցության մեջ։

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՓՐԿՉԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
(10 ապրիլ 1977 թ.)

Հոգու աշխարհի բարձունքներում, Հիսուսի հարությունը դարձավ ավելի իրական, քան ինքը նյութական իրականությունը: Անիմանալին դարձավ ստուգություն, դարձավ հավատք, դարձավ ստեղծարար ուժականություն, դարձավ մարդու կյանքը իմաստավորող փարոս, դարձավ առաջնորդող լույս: Դարձավ անկարելիի ու կարելիի սահմանների վրա բարձրացած նյութեղեն պարիսպը տապալող փոթորիկ: Դարձավ կերտիչ մարդկային պատմության:

Եվ չմոռանանք, որ մարդը իր մարդկային էությանմբ ամեն բանից վեր՝ ոգեկան մի իրականություն է, բնության նյութականության ծոցում: Իր բոլոր նյութական պայմանավորություններով հանդերձ, մարդը բարձրանում է իր հոգեկանով նոր մակարդակի վրա, ստեղծում է նոր որակ նյութի տիեզերքում: Այդ նոր որակով է, որ բնորոշվում է մարդու մարդկայնությունը:

Հիսուս իր գերբնական հարությամբ մանավանդ, հավիտենական երաշխիքն է հանդիսանում ոգեկանի, այսինքն՝ մարդկային իրականության:

Մարդիկ և սերունդներ բազում հավատացին և պիտի հավատան միշտ, որ Հիսուսի գերեզմանի քարը տապալող անտեսանելի ու անիմանալի ուժը, կտապալի և միշտ պիտի տապալի բոլոր արդար հույսերի և երապանքների վրա ծանրացած գերեզմանաքարերը, ինչքան էլ անհնար թվա այդ, գերեզմանող անիրավ ձեռքերին:

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ 24-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՉԻ
ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅԱՆ ԱՌԹԻՎ
(30 սեպտեմբեր 1979 թ.)

Աստվածային ստեղծագործության գազաթնակետը, այո, մարդն է՝ իր ճանաչության կարողությամբ, մարդը՝ իր ողջ ոգեկանությամբ, իր մտքի թռիչքներով, իր հոգու հոլպերով ու տեսիլքներով, մարդը՝ իր կամքի հզոր դրսևորումներով, իր ջինարար, ստեղծարար իրագործումներով:

Ոմանք կարծում են, թե հակասություն կամ հակամարտություն կա գիտության և հավատքի միջև: Մենք չե՛նք հավատում դրան, որովհետև գիտությունը ինքը ուրիշ բան չէ՛, եթե ոչ մարդկային մտքի թռիչքը, կարողությունը՝ հայտնաբերելու բնության օրենքները, և կիրառելու դրանք մարդկային կյանքի բարօրության համար: Իսկ նյութական բնությունը իր բոլոր օրինաչափություններով, անբաժան մասն է կազմում աստվածային արարչագործության և հետևաբար մեր օրերի գիտության հայտնաբերումներով՝ առավել պայծառանում է փառքը Աստուծո:

Խ Ո Ս Ք

ՈՒՂՂՅԱԼ ՄԻԱՅՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՅ ՀՈԳԵՎՈՐԱԿԱՆԱՅ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՆ
(մայիս 1980 թ.)

Հոգի: Ո՞ր մարդը արդյոք իր կյանքի ընթացքին, բախտորոշ պահերուն մա՛նավանդ, ներքին սարսուռով հարց չէ տված ինքն իրեն, թե ի՞նչ է հոգին,

կոր կզգա իր մարմնին մեջ, իր էության մեջ: Ուրկե՞ կու գա ան և ո՞ւր կերթա:

Մեր օրերու գիտությունը, որ զմայլանքի արժանի նվաճումներ կատարած է նյութական աշխարհը և տիեզերքը ճանչնալու ճանապարհին, կբավարարվի հոգեկան երևույթները, այսինքն հոգիի դրսևորումները ուսումնասիրելով միայն:

Նյութական աշխարհի և հոգեկան աշխարհի միջև սահմանները այնուամենայնիվ գիտության համար այլ կմնան անհայտ, թե՛ն հոգեկանը կդրսևորվի մարմնական միջոցով:

Հոգին, հոգեկանը կմնա ուրույն աշխարհ մը, իր ուրույն օրենքներով, իր ուրույն օրինաչափություններով, նույնիսկ երբեմն հակադիր նյութական բնության օրինաչափությանց: Այսպես, օրինակ, նյութական բնության բնորոշ է նյութի պահպանման տիեզերական օրենքը, ըստ որում բնության մեջ ոչինչ չի պակսիր և ոչինչ չավելար: Մինչդեռ հոգեկան աշխարհի համար բնորոշ է՝ հարատև աճը ուժականության:

Խ Ո Ս Ք

ԲՈԼՈՐ ՄԱՅՐԵՐԸ ԿՈՒՅՍ ԵՆ

(1982 թ.)

Որ հայրը, ի տես նորածին իր երեխային չի բացականչեր՝ հրաշք, և պահ մը իր կնոջ մեջ չի տեսներ պատկերը սուրբ կույս Մարիամին:

Այո, բոլոր ծնունդները հրաշքներ են, բոլոր մայրերը կույսեր են:

Կինը, մայրությամբ վեր կբարձրանա մարմնականի պայմանին ու կը պակսվի ծննդյան հրաշքի լույսով: Կզգա իր էության մեջ սարսուռը արարչագործության ու ծունկի եկած իր ծնած երեխայի առջև, կտեսնե անոր մեջ պտուղը Աստուծո շնորհաբաշխ ուժին և տեսիլքը կունենա նմանվելու ԿՀ-սուս ծնող սուրբ կույսին:

Ահա հոգեկան հիմնական ճշմարտություն մը մայրության մասին, որ իբրև հիմք պետք է ծառայե, կխորհինք, մեր բոլոր դատումներուն՝ ընտանիքի և ընտանեկան կյանքի վերաբերյալ:

Գիտությունը, իր բոլոր հայտնաբերումներով ու հաստատումներով կմնա իր դերին մեջ՝ ծննդյան հրաշքին մարմնական մեքենականությունը և գոյաման պայմանները հետապնդողի և բացատրողի: Սակայն հրաշքը կմնա հրաշք, անհմանալի խորհուրդ: Ավելին, գիտության լույսի ներքև հրաշքը կդառնա առավել հրաշալի:

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՍՈՒՐԲ ԶԱՏԿԻ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

(3 ապրիլ 1983 թ.)

Հիսուս իր մարմնով գնաց դեպի մահ, բայց իր հարությանը մահին հաղթեց, նոր կյանք ունեցավ և մահկանացու մարդկանց մեծ հույսը թողեց, թե նրանք ևս կենդանի պիտի լինեն, ժառանգելով հավիտենական կյանքը: Այսպես է, որ ամեն գերեզմանից այն կողմ, հեռու հորիզոնի վրա, հուսացյալ մարդիկ տեսնում են դատարկ մի գերեզման: Մեր մեռելների գերեզմանները փակում ենք և կնքում քրիստոնեական այս մեծ հույսով: Մենք կամենում ենք հավատալ, թե պատահական չէ, որ ծնվել ենք ու աշխարհ էկել, և ոչ

էլ ի Կուր ենք ապրում այս կյանքը, մի օր անէանալու համար սնսահման ոչնչի մեջ:

Այո, մարդը մի հյուլէ է այս անծայրածիր, անիմանալի տիեզերքի անհունում, բայց այդ մարդ-հյուլէն է, որ իմաստ, նպատակ ու շունչ է տալիս ողջ տիեզերքին:

Անմահության հույսը, մարդկայինը բնորոշող ամենախոր զգացումն է: Ամենավաւերական մարդը այն էակն է, որ իր սրտում ծրարել է անմահության հույսը:

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՍՈՒՐԲ ԶԱՏԿԻ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

(22 ապրիլ 1984 թ.)

Մենք, մարդիկս, միշտ ու տնապես փոփոխական ենք: Անվերջ հոսող ժամանակը ինչ-որ չափով մեզ կերպարանափոխում է: Երբեմն մոայլվում է մեր ապրելու ուրախությունը, երբեմն նվազում է մեր կյանքի ավյուճը, երբեմն հանգում է մեր հույսերի ճրագը, երբեմն ընկնում ենք հոգու ու մարմնի փորձությունների հորձանքի մեջ, ու այսպես՝ կյանքի ակեղծումների, տագնապների մեջ, որոնում ենք փրկության մի լաստ, մի նոր ստուգություն, մի պայծառ արահետ, նոր եռանդով, նոր լավատեսությամբ վերստին նվիրվելու մեր ապրած կյանքին, մեր ձեռաց գործերին, մեր իղեալներին: Կամենում ենք բոցավառել մեր հույսերի ճրագը, գտնել մեր ինքնությունը և իմաստը մեր գոյության: Կամենում ենք վերանորոգվել, այլակերպվել, դառնալ ավելի անարատ, ավելի կատարյալ, ավելի բարի ու արդար:

Տխուր պիտի լիներ կյանքը առանց գարնան, առանց հոգեկոսն նոր լուսաբացի, հետևաբար առանց Քրիստոսի Հարության ավետիսի:

Հիսուսի Հարությունը խորհրդանշն է չարիքի ու մեղքի կուպանքների քանդման, ստուգությունը բարվո ուժերի հաղթության, ճանապարհը հոգու փրկության: Այսպես է, որ փրկության մի լաստ որոնող մեր ծարավի հոգիները, ամեն տարի նոր հույսերով, նոր սպասումներով, նոր լավատեսությամբ մանկացած սրտերով, դիմավորում են Քրիստոսի Հարության ավետիսը, Հարության շնորհներով թոթափելու համար իրենց տկարությունները, գտնելու իրենց իսկությունը, իրենց կյանքի արդար ուղին: Հարության ավետիսը երկրների պատասխանն է մեր բարոյական խղճի պարթոնքի ու հրավերը՝ քանդելու մեր կյանքի չարիքի ու մեղքի շղթան և դառնալու նոր մարդ, բարի գործերով արդարացյալ մեր հոգիների փրկության հույսը ծրարած մեր սըրտերում: